

Una nova història de la literatura catalana

Acaba d'arribar a les llibreries el volum inicial –d'un total de vuit– de la primera història de la literatura catalana pensada des de la democràcia i amb la col·laboració de gairebé una setantena d'especialistes. Àlex Broch, director del projecte, n'explica les línies mestres

L'ESPLENDOR DE L'ETAPA MEDIEVAL

Lola Badia dirigeix els tres primers volums del projecte, que en aquest primer lliurament arrenca al segle IX i arriba fins al segle XIV. Les grans cròniques –la de Jaume I, Bernat Desclot, Ramon Muntaner i Pere III el Cerimoniós– precedeixen la lírica d'arrel trobadoresca, la narrativa en vers i els dos grans autors del període, Arnau de Vilanova i Ramon Llull, que sumats mereixen gairebé 150 pàgines. Els especialistes que hi escriuen són, a més de Badia, Josep A. Aguilar, Miriam Cabré, Stefano M. Cingolani, Anton M. Espadaler, Sadurní Martí, Jaume Mensa, Josep M. Pujol, Xavier Renedo, Joan Santanach i Albert Soler.

Història de la literatura catalana serà presentat al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona el 23 de maig. Assistirà a l'acte el president Artur Mas.

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

HISTÒRIA DE LA LITERATURA CATALANA
DIVERSOS AUTORS
ENCICLOPÈDIA CATALANA/ BARCINO/ AJUNTAMENT DE BARCELONA
546 PÀG./ 39,50 €

Ha arribat l'hora de posar a l'abast dels lectors una *Història de la literatura catalana* que es pugui trobar a les llibreries, i a un preu assequible per al gran públic, però sobretot pensada des d'una perspectiva dinàmica i col·lectiva, capaç d'aglutinar punts de vista diversos i reconeixent la importància de les aportacions precedents en el camp. El primer volum de la iniciativa, que han tirat endavant Enciclopèdia Catalana, l'editorial Barcino i l'Ajuntament de Barcelona, és una notícia important, sobretot tenint en compte la crisi sectorial, que fa una mica més difícil la materialització de projectes de grans dimensions com aquest.

El crític literari i editor Àlex Broch va rebre l'encàrrec de dirigir el projecte el 2007, mentre ultimava el *Diccionari de la literatura catalana*. "Si la voluntat d'aquell projecte era resumir el saber per ordre alfabètic i a partir de 4.000 entrades, fer una història de la literatura observa les lleis de causa-efecte i construeix un discurs lineal i lògic –explica–. Els punts més importants són la interrelació i la contextualització general de les idees. Un projecte d'aquestes característiques vol fer palès que la literatura catalana està contextualitzada en un món

europeu i occidental i que un dels valors que l'ha mogut és la recerca de la modernitat".

Conscient que "l'historiador pot construir la història amb encert o amb equivocació", des d'un primer moment Broch ha volgut comptar amb l'equip més ampli d'especialistes possible. Lola Badia s'encarrega dels tres primers volums, dedicats a la literatura medieval; Josep Solervicens, del quart, *Literatura moderna. Renaixement, Barroc i Il·lustració*, i Enric Cassany i Josep Maria Domingo, del cinquè, centrat en el Vuit-cents. El segle XX quedarà representat en tres volums: dels dos primers se n'ha ocupat Jordi Castellanos (1946–2012) i Jordi Marrugat; del tercer, que recorrerà del realisme històric a la postmo-

dernitat, el mateix Àlex Broch. Cadascun dels volums està integrat per articles fets majoritàriament per professors universitaris de tot l'àmbit geogràfic catalanoparlant –des de la Universitat de Barcelona a la de Girona, la d'Alacant, la de Lleida, la Rovira

a

llegim

42-43

- Bertrand Russell i el valor de l'escepticisme, per Ignasi Aragay
- Sílvia Soler estrena secció: 'El nom, el món'

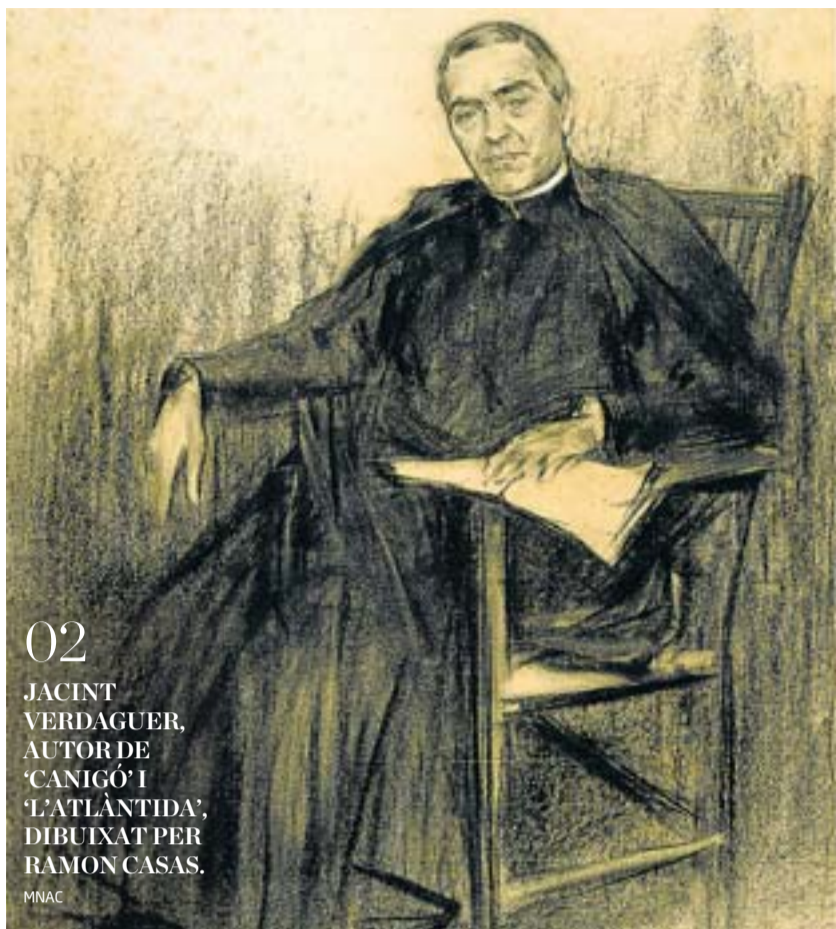
44-45

- Entrevista amb el dibuixant Aleix Saló per 'Euromalson'
- Els contes sobre la repressió de Xalàmov

01
MERCÈ
RODORÉDA
HA ESTAT
UNA DE LES
ESCRITORES
CATALANES
MÉS
IMPORTANTES
DEL SEGLE XX.

IEC

02
JACINT
VERDAGUER,
AUTOR DE
'CANIGÓ' I
'L'ATLÀNTIDA',
DIBUIXAT PER
RAMON CASAS.

MNAC

03

03
'TIRANT LO
BLANCH'

WIKIMEDIA COMMONS

04
ESTÀTUA
D'AUSIÀS
MARCH

JOANBANJO / WIKIPEDIA

05
EL REI
JAUME I

04

05

i Virgili, la Pompeu Fabra, l'Autònoma i la Universitat Oberta de Catalunya-, amb la col·laboració també de professors de Liverpool, la John Hoskins University i l'Institut del Teatre.

“Es tracta d'un treball col·lectiu en tots els sentits: acadèmicament, però també en l'àmbit editorial”, recorda Broch, que tot i trobar-se amb la crisi enmig del procés de producció del projecte ha aconseguit que la publicació es tirés endavant. “El conjunt dels vuit volums rondarà les 4.500 pàgines, i n'ha d'aparèixer un cada sis mesos”, concreta l'editor: això vol dir que el 2016 veurà la llum l'últim lliurament d'aquesta *Història de la literatura catalana*.

Ni decadència ni Renaixença

“És la segona història general d'aquestes proporcions, i la primera que es construeix com a projecte unitari -remarca-. Riquer va publicar els tres volums dedicats a la literatura medieval el 1964, més endavant Antoni Comas va continuar el projecte, des de finals del segle XVII fins al XIX, i des d'allà Molas va arribar fins a la dècada dels 80”. Publicats per Ariel entre el 1986 i el 1988, els onze volums de la història de Riquer-Comas-Molas no han quedat obsolets però es perden l'aportació creativa i crítica de les últimes tres dècades: “A partir de la

dècada dels 80 hi ha una inflexió de bibliografia impressionant. Els trenta anys de normalització del català a l'escola i a la universitat ha permès la professionalització de qui fa recerca i es dedica al coneixement”. Al final de cada volum hi ha una extensa secció amb tota la bibliografia citada, que també inclou referències disponibles *online*.

“Som conscients que som hereus del saber i la tradició”, diu Broch. Per aquest motiu no es tracta d'una iniciativa rupturista, sinó que suma els canvis de denominació de la periodització: si fa unes dècades encara es parlava de decadència i Renaixença, els dos termes han estat substituïts per Renaixement, barroc i il·lustració, d'una banda, i romanticisme, realisme i simbolisme, de l'altra. “L'anterior història de la literatura acabava apuntant noms de la generació dels 70 com Gimferer, Moix, Monzó, Benet i Jornet i Els Joglars. El cicle de la guerra quedava tancat -sintetitzava Broch-. El nostre projecte arriba fins al 2010: Gabriel Ferrater i Baltasar Porcel tenen capítol propi, hi surt Jaume Cabré, Jesús Moncada, Carme Riera i narradors més joves. Hi ha un apartat generós dedicat al teatre contemporani, que ha pres molta importància, i també hi ha una presència important de la literatura del jo”. ❖

COM EXPLIQUEM LES NOSTRES LLETRES

Antoni Rubió i Lluch

Un primer cànon amb tres etapes

El primer “gran disseny interpretatiu o sistematització” de la literatura catalana va ser fet per Antoni Rubió i Lluch (1856-1937) dins del volum *Sumario de historia de la literatura española* (1901). Quan parlava de lletres catalanes, l'historiador va establir tres grans períodes que es corresponen amb les tres grans etapes, canòniques fins fa poques dècades: “època nacional o literatura medieval, Decadència i Renaixença”.

J. Rubió i Balaguer

Enriquir el període que va del XVI a mitjans del XIX

Fill d'Antoni Rubió, Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982) publica *Historia de la literatura catalana* (dins la *Historia general de las literaturas hispánicas*, de Guillermo Díaz-Plaja, que va ser publicada per Vergara l'any 1949). Segons Broch, el filòleg “no trenca l'esquema històric” que hereta del seu pare, però “fa unes aportacions del tot notables que enriqueixen, a bastament, el període que va del segle XVI a mitjan XIX, fins als Jocs Florals”.

Martí de Riquer

Convertir la literatura medieval en una gran passió

L'aportació de Martí de Riquer (1914) a l'estudi de la literatura medieval és de primer nivell. L'escriptor i filòleg va despuntar abans i tot de la Guerra Civil, però la seva gran contribució a la historiografia literària arribaria a partir dels 60, amb els tres volums d'*Història de la literatura catalana* (1964), *Los trovadores* (1975) i *Aproximació al Tirant lo Blanc* (1990), a més d'encarregar-se de l'edició de les obres de Febrer, Berguedà i Pròixida.

Joaquim Molas

Desacomplexar la literatura catalana

La contribució de Joaquim Molas (Barcelona, 1930) a l'examplament de l'abast de la literatura catalana ha estat cabdal, ja sigui des de la docència universitària, la crítica literària, la pròpia obra assagística o l'actualització de la *Història de la literatura catalana d'Ariel* fins a la dècada dels 80 del segle XX. Molas ha ajudat a desacomplexar les lletres catalanes substituint la ruptura Decadència/Renaixença per la continuïtat des del Renaixement fins al Romanticisme.